

TAUSTINFORMATSIOON KVALIFIKATSIOONIDE VASTAVUSEST

Valitsuse pressikonverents 02.06.05

Kvalifikatsioon on kraad, diplom, tunnistus ehk haridust (teadmisi, oskusi) tõendav dokument, mille on välja andnud pädev asutus ja mis kinnitab õppekava edukat läbimist.

Erinevate aegade või riikide haridussüsteemides on välja antud samanimelisi, kuid sisult erinevaid kvalifikatsioone. Kvalifikatsioonide vastavuse hindamisel ja vastavuse määramisel võetakse aluseks õppekava eesmärk ning õigused, mida õppe läbimine annab isikule tööturul ja edasiõppimisel, mitte kraadi nimetus.

Tegemist ei ole seega ühe kraadi omanike nimetamisega teise kraadi omanikeks, vaid samaväärsete õiguste andmisega juurdepääsul tööturule ja õpingute jätkamiseks. Eri aegadel omandatud kvalifikatsioonide vastavuse määramine on vajalik, et tagada samaväärsete kvalifikatsioonide omanikele võrdväärsed õigused juurdepääsul õpingute jätkamiseks ning tööturul.

Kvalifikatsiooni määramine ja tunnustamine

Oluline on eristada kvalifikatsiooni vastavuse määramist kvalifikatsiooni tunnustamisest. Määruse jõustumisel ei pea enam eraldi õppekava sisu ja eesmarke analüüsides iga lõpudokumendi puhul oma kvalifikatsiooni vastavust praeguses süsteemis tõendama, seda saab teha, viidates määruses sellele punktile, mis konkreetset kvalifikatsiooni puudutab. Erijuhtudel, kui kvalifikatsiooni pole määruses nimetatud, saab kvalifikatsiooni vastavuse kohta hindamisotsuse saamiseks pöörduda Akadeemilise Tunnustamise Infokeskuste Koostöövõrgu Eesti Keskuse (edaspidi ENIC/NARIC Keskus) poole.

Kvalifikatsiooni vastavuse tunnustamise õigus on õpingute jätkamisel õppeasutusel ja tööle asumise korral tööandjal. Samaväärsete kvalifikatsioonide omanikel on seega õigus võrdsetel alustel kandideerida vastavale õppe- või töökohale. Kui isik jätkab õpinguid, on täpsemate vastuvõtutingimuste ja nende alusel pingeridade moodustumise aluste kehtestamine õppeasutuse pädevuses. Kui tegemist on tööle või avalikku teenistusse asumisega, teeb lõpliku valiku kandideerivate isikute seast tööandja.

Vastavalt Bologna põhimõtetele uuendatud 3+2 süsteemi õppekavasid võib tinglikult nimetada „uuteks õppekavadeks“, mis on formaalselt eristatavad „vanadest“ ehk enne seda kehtinud õppekavadest Eesti Hariduse Infosüsteemi õppekavade registrisse (edaspidi EHIS) kandmise kuupäeva järgi. Enne 1. juunit 2002 EHIS-sse kantud õppekavad on „vanad“ õppekavad ja pärast 1. juunit 2002 EHIS-sse kantud õppekavad on „uued“ õppekavad.

Mida arvestada õppima asumisel?

Kvalifikatsioonide vastavuse määramisel on üheks oluliseks muudatuseks „vana“ 4-aastase bakalaureuseõppe õppekava lõpetaja võimalus kandideerida otse doktoriõppesse astumiseks.

See aga samal ajal piirab võimalust asuda riigieelarvelisel õppekohal õppima magistriõppesse. Vastavalt „Ülikooliseaduse“ piirangule ei saa teist korda asuda õppima riigieelarvelisele õppekohale samal kõrghariduse astmel. Erandid õppekavade või õppesuundade lõikes, kus on võimalik teist korda riigieelarvelisele õppekohale õppima

asuda, saab kehtestada HTM ülikoolidega riikliku koolitustellimuse lepingut sõlmides. Riigieelarveliste kohtade loomine sama kvalifikatsiooni massiliseks omandamiseks ei ole otstarbekas. Seda enam, et õppekavade struktuuri muudatused muudavad õpingute jätkamise samas valdkonnas ebaotstarbekaks kordamiseks.

4+2 bakalaureus on kvalifikatsioonilt võrdne uue 3+2 magistriga, järelikult on läbitud ained võrdsel tasemel ja neil on võrdne seis doktorantuuri astumiseks. Suuremas osas vanade süsteemidega traditsioonilisest Euroopast on doktorieelne õpe kokku 4 aastat. Saksamaa 4-aastane Diplom-Grad, Briti süsteemi 3+1 Master või 4-aastane Hollandi Doctorandus võimaldavad oma riigis juurdepääsu doktorantuuri. Kui näiteks keegi tuleb Eestisse 3+1 süsteemi Master-kraadiga või Austria 4-aastase Magister-kraadiga, kus lõpetamine ei eelda uurimustööd, siis Eesti ülikool võtab doktorantuuri vastu. Samasugused õigused kehtivad ka 4+2 süsteemi bakalaureustele.

Teadusmagistrikraad on ainus teaduskraad doktorikraadi kõrval. Nõukogude aja spetsialisti diplom, 4-aastane bakalaureusekraad ning 3+2 magistrikraad ei ole teaduskraadid, vaid väljendavad spetsialisti kvalifikatsiooni.

Uutes doktoriõppe õppekavades suureneb loengulises ja seminaride vormis läbi viidava õppetöö osa ja väheneb individuaalne töö teaduskirjanduse lugemisel. Teadustöö maht tervikuna ei vähene.

Mida arvestada tööle kandideerimisel?

Tööle või teenistusse kandideerimisel märgib isik CV-s kõigepealt kvalifikatsioonina oma diplomile märgitu ning lisab juurde määruse alusel määratud vastavuse praeguse haridussüsteemi kvalifikatsioonile. Nii on tööandjale selge, millal on omandatud milline kraad ning millele see täna vastab. Diplomiga kaasnev akadeemiline õiend annab ühtlasi informatsiooni õppekava pikkuse kohta ainepunktides ja õppima asumise aasta kohta.

Kui ametikohale kandideerimisel on seatud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni nõue, saab CV vormistamisel kasutada järgnevaid mooduseid:

Agronoom-ökonomist (magistrikraadile vastav kvalifikatsioon)

Bakalaureusekraad sotsiaaltöös (magistrikraadile vastav kvalifikatsioon).

Teadusmagistrid (4+2 magistrid) saavad kandideerida teaduskraadi nõudvatele ametikohtadele kõrgharidusasutustes ning teadus- ja arendusasutustes, samuti on neil võimalik teaduslikes projektides teadustöötajana osaleda.

Tööandjale abistava materjalina valmib erinevate diplomite näidiste kohta trükis, mis saab kõikidele kättesaadavaks. Kuna NSVL-is 5-aastase spetsialistiõppe läbinud isikud on tööturul kandideerinud pidevalt, võib eeldada, et diplomid on tööandjatele juba tuttavad. Probleemseks kujuneb seega vaid 4-aastaste ja 3-aastaste bakalaureuste eristamine, kelle diplomid iseenesest värvuse jm tunnuste poolest erinevad. Kandideeri märgitud vastavust on lihtne akadeemilise õiendi esitamise nõudega kontrollida. Samuti saab abi saamiseks pöörduda ENIC/NARIC Keskusesse.

KVALIFIKATSIOONIDE VASTAVUS

Varasem diplom või kraad	Vastavus Eesti kehtivas haridussüsteemis
Kutsekõrghariduse diplom	Rakenduskõrghariduse diplom
Diplomiõppe diplom	Rakenduskõrghariduse diplom
Bakalaureusekraad 3-aastase nominaalajaga „vana” õppekava lõpetamisel	Bakalaureusekraad
Bakalaureusekraad vähemalt 4-aastase nominaalajaga „vanal” õppekaval	Magistrikraad
Õpetajakoolituse tunnistus / diplom (1-aastase õpetajakoolituse õppekava lõpetamisel)	Magistrikraad
Magistrikraad „vana” õppekava lõpetamisel	Magistrikraadi ja doktorikraadi vahel olev kvalifikatsioon.
Ülikooli kraadita diplom (alates 1991.a.)	Magistrikraad
Spetsialisti diplom (NSVL süsteemi diplom kõrgema kutse-kvalifikatsiooni omistamise kohta kuni 1991.a)	Magistrikraad
Kandidaadikraad / <i>Kandidat nauk</i> (NSVL süsteemi kvalifikatsioon)	Doktorikraad
Doktorikraad / <i>Doktor nauk</i> (NSVL süsteemi kvalifikatsioon)	Doktorikraad
Doktorikraad „vana” õppekava lõpetamisel (kuni 2001/2002 vastuvõtuni kehtinud süsteemis)	Doktorikraad